

راه کار های رونق اقتصادی از منظر آیات و روایات

استاد : جناب آقای اسلامی

دانشجو : فاطمه قاسمی

چکیده :

راهکارهای رونق اقتصادی و بررسی آن از منابع دینی که منبع اصیل و دقیق است با هدف تبیین راهکارهای رونق اقتصادی در عرصه تولید توزیع و مصرف بود که با مطالعه و تحقیق در آیات و روایات و آثار دیگران به نتایجی از قبیل اهمیت دادن به کار و تلاش و تشویق به کار بهره گیری از مواهب طبیعی که خداوند متعال به ما عطا فرموده است توجه به موضوع کشاورزی و باغداری دامپروری گیاهان دارویی تجارب منابع غنی دریایی همچنین در عرصه توزیع عادلانه مقدم داشتن منافع عموم مردم و کشور بر منافع اشخاص آموزش و پرورش در عرصه توزیع بود در عرصه مصرف معتدل دوری از اسراف و تبذیر دوری از تجمل گرایی استفاده از کالاهای با دوام و ساخت داخل کشور کاهش استفاده از کالاهای یکبارمصرف همچنین استفاده از تمام ظرفیت های داخلی مدیریت مصرف خود اتکایی اصلاح الگوی مصرف و توجه به اقتصاد دانش بنیان بوده است .

کلید واژه : رونق اقتصادی – تولید – توزیع – مصرف – راهکارهای رونق تولید

مقدمه :

بی تردید اقتصاد یکی از عوامل مهم در زندگی بشر است دین اسلام از انجا که جامع و کامل است پاسخگوی همه نیازهای بشر است آیات و روایات فراوانی در مورد چگونگی فعالیت های اقتصادی و رونق اقتصاد بیان شده است ؛ اما امروزه در بعضی از جوامع اسلامی مشاهده میشود با وجود این منبع غنی یعنی قرآن این جوامع از نظر رونق اقتصادی ضعیف اند. ضعف در رونق اقتصادی یکی از راه های سلطه دولتهای مستیکر و متجاوز بر ملت های مسلمان است از این رو برای جلوگیری از این سلطه و تقویت بنیه اقتصادی و رونق اقتصادی در کشورهای اسلامی تحقیق حاضر پاسخگوی این سوال است که : راهکارهای رونق اقتصادی از منظر آیات و روایات چیست ؟ در رابطه با اقتصاد آثار فراوانی از قبیل کتاب - مقاله و سخنرانی صورت گرفته است از جمله در مورد اقتصاد مقاومتی با رویکرد منابع دینی نوشته آقای جعفر سبحانی کتاب جهاد اقتصادی نوشته آقای حسین اسحاقی و موارد دیگر اما تحقیق حاضر در مورد راه های رونق اقتصادی با رویکرد منابع دینی است.

با توجه به اهمیت موضوع اقتصاد در جوامع بشری از نشانه های رشد کشورها داشتن بنیه اقتصادی قوی است همچنین یکی از وظایف مهم حکومت اسلامی تامین رفاه عمومی است بر همین اساس تصمیم به تحقیق در این مورد و تبیین راهکارهای رونق اقتصادی در عرصه تولید توزیع و مصرف با رویکرد منابع دینی شدم تا بتوان در حد توان راه های مقابله با رکورد اقتصادی و رونق اقتصاد را بیان کرد .

((اقتصاد در لغت از ریشه قصد به معنای اعتدال و میانه روی است.^۱))

((اقتصاد در اصطلاح به معنای بهره گیری از روش ها و ابزارهایی است که با کمترین هزینه

بیشترین بازدهی در تولید توزیع و مصرف را داشته باشد.^۲))

((در متون دینی اقتصاد بیشتر به معنای میانه روی و پرهیز از افراط و تفریط در هر کاری ذکر

شده است.^۳

خداوند در سوره فرقان می فرماید :

والذین اذا انفقوا لم یُسرفوا ولم یقتروا و کان بین ذالک قواما^۴

و کسانی که هرگاه انفاق کنند نه اصراف می نمایند و نه سخت گیری بلکه میان آن دوحده

اعتدالی دارند.))

در سوره لقمان آمده است : و اقصد فی مشیک^۵

حضرت لقمان به پسرش فرمود : پسر من در راه رفتن ات اعتدال را رعایت کن در این آیه مشی

((اختصاص به راه رفتن ندارد غیر از راه رفتن هر عمل دیگری را نیز در بر می گیرد که از آن

جمله کارهای روزمره خصوصا دخل و خرج انسان است.))^۶

^۱ محسن زاده / اقتصاد مقاومتی رویکرد منابع دینی ص ۴۸

^۲ همان

^۳ همان

^۴ سوره کهف / ۳۰

^۵ سوره لقمان / ۱۹

^۶ محسن زاده / اقتصاد مقاومتی ۴۸

راهکارهای رونق اقتصادی از منظر آیات و روایات در عرصه تولید

یکی از پایه های مهم اقتصاد تولید در زمینه های مختلف در داخل کشور است

(تولید بهره ورکردن و از قوه به فعل رساندن ظرفیت هاست)^۷

در منابع دینی از جمله قرآن کریم و روایات فراوانی در امور اهمیت تولید و کار و تلاش و دوری از تنبلی بیان شده است کسی به دنبال کار و کسب است مثل مجاهد در راه خداست و ارزش و جایگاه انسانهای پر تلاش با تنبل نزد خداوند یکسان نیست در منابع دینی کار را بزرگترین تفریح می دانند و باعث رشد عقل انسان شده و بیکاری موجب فساد عقل است یکی از مهم ترین راه ها برای رونق تولید تشویق افراد جامعه به کار و تلاش است و اهمیت دادن به کار و کارگر است خداوند متعال در قرآن کریم می فرماید :

ان الذین امنوا و عملوا الصالحات انا لا نضیعُ اجر من احسن عملاً^۸

مسلمانی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام دادند (پاداششان داده خواهد شد) زیرا ما پاداش کسانی را که کار نیکو کرده اند تباه نمی کنیم .

^۷ محسن زاده / اقتصاد مقاومتی ص ۴۸

^۸ سوره کهف / ۳۰

ولا توءتوالسفهاء اموالكم التي جعل الله لكم قياما و ارزقوهم فيها و الكسوهم و قولو لهم قولا

معروفا^{۲۹}

و اموالتان را که خداوند مایه قوام و برپایی شما گردانیده سبک مغزان ندهید ولی آنان را از آن درآمد بخورانید و لباس بپوشانید و با آنان به صورتی شایسته و پسندیده سخن گوید .

کاهش مصرف کالاهای یکبار مصرف علاوه بر اینکه موجب حفاظت از محیط زیست می شود و باعث کاهش هزینه های این کالاها از دوش خانواده می شود و استفاده از کالاهای بادوام تولید داخل موجب می شود که مدت طولانی تر از این محصولات استفاده شود و کاهش تولید زباله ها را خواهد داشت برای تحقق این امر لازم است که کارخانه ها و تولید کنندگان از تکنولوژی های جدید برای تولید لوازم با دوام استفاده کنند که باعث طولانی شدن عمر محصول و تعمیر دوباره آن شود .

بنابراین با ایجاد و تقویت انگیزه های معنوی و الهی در الگوی مصرف جامعه بسیاری از مشکلات اقتصادی و کمبودهایی که ناشی از حرص و طمع و رقابت در مصرف است برطرف گردیده و روحیه همدردی با محرومان و قناعت و صرفه جویی به صورت یک ارزش با فرهنگ عمومی جامعه عجین شود و رسیدن به اهدافی چون استقلال خودکفایی عدالت اجتماعی و رونق اقتصادی ممکن گردد .

نتیجه

راهکارهای رونق اقتصادی از منظر آیات و روایات

از آنجا که مسئله اقتصاد از مسائل بسیار مهم جوامع بشری بوده است و هست و رشد اقتصادی هر کشور باعث رشد آن کشور در عرصه های مختلف دیگر از قبیل سیاسی اجتماعی علمی فرهنگی بین المللی می شود و یکی از ابزارهای مهم قدرت های مستبکر جهان در طول تاریخ استفاده از روش تحریم و فشار اقتصادی بر روی کشورها و ملت ها است لازم می آید که هر کشوری خود را در این زمینه تقویت نماید تا زمینه های رشد در عرصه های مختلف و مانع از نفوذ بیگانگان به سرزمین خود باشد در این تحقیق به راهکارهای رونق اقتصادی در عرصه تولید از منظر آیات و روایات پرداخته شده است که در ابتدا فرض بر این بود که آیات و روایات در مورد کار و تلاش باشد اما با تحقیق بیشتر راهکارهای فراوانی در امور دیگر از جمله کشاورزی - باغداری - دامداری - معادن - تجارت - گیاهان دارویی - روغن - عسل بدست آمده است که اگر این دستورات آیات و روایات به کار گرفته شود رونق در عرصه تولید به وضوح دیده می شود. همچنین آیه ای در مورد راهکارهای رونق در عرصه توزیع که در بررسی اولیه به نظر می رسید که فقط در مورد توزیع عادلانه در آیات و روایات بیاناتی باشد اما با تحقیق بیشتر موارد دیگری نیز در مورد توزیع بیان شده بود از جمله ترجیح منافع عمومی بر منافع شخصی و اهمیت به آموزش و پژوهش از راه های تقویت بنیه اقتصادی و بستن راه بیگانگان بر مسلمانان است.

راهکارهای رونق اقتصادی در عرصه مصرف در بررسی اولیه به نظر می رسید که در مورد اسراف و تبذیر در آیات و روایات نکاتی وجود داشته باشد اما با تحقیق و بررسی بیشتر موارد

دیگر نیز به اسراف و تبذیر اضافه شد از جمله توجه به تلف نکردن مال و ندادن آن به
انسانهایی که توانایی نگهداری از اموال را ندارند مثل سفیهان – حفظ روحیه خودباوری و
اعتماد به خود طبق آیات الهی و روایات معصومین نیز بدست آمد .

منابع

قرآن

نهج البلاغه

صحیفه سجادیه

۱ - سید حسین اسحاقی مبانی راهبردی جهاد اقتصادی قم. مرکز مدیریت خواهران نشر هاجر

سال ۱۳۹۰

۲ - سید حسین اسحاقی . مصرف مدبرانه در اسلام قم. موسسه بوستان کتاب سال ۱۳۹۸

۳ - باری کلاک اقتصاد سیاسی تطبیقی تهران کویر سال ۱۳۹۶

۴ - ابولقاسم پاینده نهج البلاغه انتشارات جاویدان ۱۳۲۴

۵ - سید محمدرضا علاءالدین فصلنامه قرآنی سال ۱۳۹۷

۶ - صمد عبدالهی مقاله علمی ترویجی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

۷ - علاءالدین علی من حسام کنز العمال

۸ - مهری قبادی مقاله علمی ترویجی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

۹ - علی اکبر کلانتری الگوی مصرف بوستان کتاب چاپ هفتم سال ۱۳۸۸

۱۰ - جعفر محسن زاده اقتصاد مقاومتی با رویکرد منابع دینی نشر قم سید جمال الدین اسد

آبادی ۱۳۹۵

۱۱ - سید حسین میرجعفری نظام اقتصادی اسلام پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی چاپ

دوم ۱۳۹۱

۱۲ - احمد علی یوسفی نظام اقتصاد علوی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی چاپ دوم

۱۳۸۶